

Utlåtande 2011:36 RVI (Dnr 432-3659/2005)

Slutrapportering av klimatinvesteringsprogram 2006-2010 (Klimp)

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.
Slutrapportering av klimatinvesteringsprogram 2006-2010 godkänns, bilaga.

Föredragande borgarrådet Per Ankersjö anför följande.

Ärendet

I den svenska klimatstrategin 2002 formulerades ett klimatinvesteringsprogram, Klimp, som ett verktyg för att nå de svenska klimatmålen. Riksdagen har totalt avsatt drygt 1,8 miljarder kronor till stöd för programmet. Syftet med Klimp är att stimulera kommuner, företag och andra aktörer att göra långsiktiga investeringar som minskar miljöbelastningen samt att uppmuntra lokalt engagemang och lokala initiativ. Det sker genom åtgärder som minskar utsläppen av växthusgaser, stärker det lokala klimatarbetet och skapar förutsättningar för att kunskap sprids om hur klimatutmaningen effektivt kan hanteras. Riksdagen har beslutat att inte förlänga programmet. Det sista programmet beviljades 2008 och ska slutrapporteras under 2012.

Staden har genomfört klimatinvesteringsprogram Klimp 2006-2010 med beslut från den 3 maj 2006 av Naturvårdsverket. Staden sökte stöd till åtta planerade eller tänkbara åtgärder som var strategiskt viktiga för att uppnå målen i då gällande Miljöprogram och i Handlingsprogram mot växthusgaser men ej bedömdes kunna genomföras utan stödfinansiering. Sammantaget rörde det

sig om fyra åtgärder med beröringspunkter inom miljöprogramsområdena, Miljöeffektiva transporter, Hållbar energianvändning och Miljöeffektiv avfallshantering.

Staden beviljades 6,87 mnkr till ett klimatinvesteringsprogram för fyra åtgärder. Denna summa minskades då en åtgärd, Installation av värmeåtervinning i Husby, inte genomfördes på grund av att Svenska Bostäder vid uppstartandet av det övergripande Järvalyftet ansåg att Klimp-åtgärden inte passade in i Järvalyftets form då det omfattade en total upprustning av hela Järva. Naturvårdsverket slutreglerade summan till 6 644 381 kr.

Nedan följer sammanställning av utfallet av alla åtgärder inklusive administration enligt slutrapporterna.

<i>Nr</i>	<i>Åtgärd</i>	Total investeringskostnad (kr)	<i>Beslutat bidrag (kr)</i>
1B	Minskade metanutsläpp från biogasproduktion, Stockholm Vatten VA AB	11 442 363	1 935 000
5B	Fjärrvärmeanslutning av del av Abrahamsberg, Fortum Värme samägt med Stockholms stad	41 212 716	3 975 000
6B	Installation av värmeåtervinning i Husby, Svenska Bostäder AB AVBRÖTS	0	0
7B	Informationskampanj för minskad el- och oljeanvändning, Miljöförvaltningen	1 080 674	540 337
	Administration, Stadsledningskontoret	1 364 626	194 044
SUMMA		55 100 379	6 644 381

(Beviljade medel är beräknade på den miljörelaterade investeringen)

Den totala investeringen för de beviljade åtgärderna var vid ansökningstillfället 35 505 000 kr spritt över fyra år och på tre bolag och en förvaltning. Resultatet blev 53 735 753 kr och beror bland annat på driftsättningsproblem och förseningar som medförde ökade kostnader.

Åtgärderna har uppnått sina miljömål och andra effektmål. Nedan redovisas utsläpp av koldioxid.

Total effekt från Klimpprogrammet i Stockholms stad 2006 - 2009

Nr	Projekt	Minskade utsläpp av växthusgaser [ton CO ₂]	
		Projektansökan	Utfall
1B	Minskade metanutsläpp från biogasproduktion	- 3 150	- 4 116
5B	Fjärrvärmeanslutning del av Abrahamsberg	- 4 399,2	- 3 723,4
7B	Informationskampanj för minskad el- och oljeanvändning (infoprojekt)	-	-

En negativ siffra innebär att utsläppen totalt sett minskat efter projektets genomförande.

Notera att tjänsteutlåtandet från stadsledningskontoret är benämnt ”Slutrapportering av Klimp-program 2006-2009” medan själva rapporten är benämnd ”Slutrapport - Stockholm stads klimatinvesteringsprogram 2006-2010”. Anledningen härför torde vara att projekten löper från maj 2006 - maj 2010, varmed olika bedömningar för fastställandet av projektets slutår har använts. För att korrespondera med slutrapporten används i detta utlåtande benämningen ”2006-2010”.

Beredning

Ärendet är berett av stadsledningskontoret.

Mina synpunkter

Staden har inom ramen för Klimp-programmet 2006-2010 fått beviljat bidrag för fyra åtgärder. På grund av att en av åtgärderna avbröts av åtgärdsägaren genomfördes emellertid endast tre åtgärder. Dessa var: En demonstrationsåtgärd (Stockholm Vatten AB), en åtgärd som möjliggjorde en utökad anslutning till fjärrvärmenätet (Fortum Värme), samt en informationsåtgärd (miljöförvaltningen). Det är glädjande att konstatera att samtliga åtgärder har uppnått sina miljömål och andra effektmål samt att bedömningen är att effekterna kommer att bestå långsiktigt.

Speciellt glädjande i sammanhanget är att åtgärd 1B, Minskade metanutsläpp från biogasproduktion, till och med överträffade målen. Denna demonstrationsåtgärd, där en oxidationsteknik hämtad från gruvindustrin för första gången testades vid biogasproduktion framhålls också som särskilt framgångsrik av Naturvårdsverket och har redan börjat användas som modell för andra anläggningar i Sverige och Tyskland.

De åtgärder som ryms inom stadens Klimp-program för 2006-2010 har således varit lyckade och kommer också att bidra till stadens arbete för att nå sina mycket ambitiösa klimatmål.

Samtidigt har också Klimp-programmen som sådana ifrågasatts. Konjunkturinstitutet riktade 2007 i en granskning skarp kritik mot Klimp. Det konstaterades bland annat att nästan 40 procent av bidragen kunde ha använts mer kostnadseffektivt och att administrationskostnaderna var mycket höga. Institutets råd till regeringen var att ifrågasätta fortsatta satsningar.

Då det är skattebetalarnas pengar man handskas med, är det av yttersta vikt att noga prioritera vilka insatser som är värda att gå vidare med. Är åtgärderna inte kostnadseffektiva kan nämligen en större utsläppsminskning åstadkommas till samma kostnad med något annat styrmedel. Därtill måste man beakta vilka negativa konsekvenser selektiva statliga bidrag kan få på marknaden som helhet. Det säger sig självt att sådana bidrag har en marknadsstyrande funktion, och dess potentiella negativa inverkan på teknikval och teknikutveckling får inte negligeras.

För Klimp har det också visat sig att många projekt som erhållit bidrag redan varit kommersiellt gångbara, varmed skattemedlen kunde ha gjort mer nytta i andra program, exempelvis i spjutspetsprogram likt Norra Djurgårdsstaden. Därför är det positivt att regering och riksdag har valt att styra om energi- och klimatsatsningarna mot en mer kostnadseffektiv modell, där fokus istället läggs på bland annat spjutspetsprogram och utbytande av ”best practice”. Även inom ramen för dessa program kommer staden givetvis att kunna delta med projekt som syftar till att nå våra klimatmål.

Bilaga

Slutrapport – Stockholms stads klimatinvesteringsprogram 2006-2010

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Särskilt uttalande gjordes av borgarråden *Roger Mogert* och *Tomas Rudin* (båda S) enligt följande.

Den socialdemokratiska regeringens satsningar på Lokala investerings program och Klimatinvesteringsprogrammet; KLIMP, har varit en framgångsrik väg för att nå de av riksdagen fastställda miljömålen och avsevärt minska utsläppen av växthusgaser med motsvarande över två procent av de samlade utsläppen i hela landet.

Inom ramen för satsningen på "Hållbara städer" fortsatte borgerliga regeringen arbetet under nytt namn och tyvärr, i mindre skala.

Från och med i år upphör arbetet med "Hållbara städer" helt, det är beklagligt att regeringen har så begränsad insikt om vad som krävs för att klara klimatutmaningen och uppnå ett hållbart samhälle.

Särskilt uttalande gjordes av borgarrådet *Per Bolund* (MP) enligt följande.

Slutrapporteringen av klimatinvesteringsprogrammet (KLIMP) 2006-2010 visar att programmet ledde till minskade utsläpp av växthusgaser i Stockholm. Staden beviljades 6,87 mkr till ett klimatinvesteringsprogram för fyra åtgärder, varav tre blev genomförda. Samtliga åtgärder har uppnått sina miljömål och andra effektmål, och bedömningen är att effekterna kommer att bestå långsiktigt. Det här visar att KLIMP har fungerat som en av många åtgärder för minska utsläppen av växthusgaser. Det är i det sammanhanget mycket olyckligt att den nuvarande moderatledda regeringen har avskaffat programmet.

Stockholms stads klimatarbete saknar idag en lång rad nödvändiga åtgärder, särskilt inom trafikområdet och energieffektiviseringsområdet. Idag går en stor del av kommunens medel för klimatarbete till träffar med stora företag i majoritetens klimatpakt, där kriterierna för medverkande är väldigt otydliga. Energicentrum har under delar av den förra mandatperioden saknat finansiering och stadens planerade satsning på energieffektivisering skjuts på framtiden. Den moderatledda majoriteten för en politik för ökad bilism genom att bryta mot folkomröstningsresultatet och använda trängselavgifterna under trettio års tid till byggande av Förbifart Stockholm och andra vägar, vilket leder till ökade växthusgasutsläpp.

Stockholm ska vara en förebild när det gäller energieffektivisering och användning av förnybar energi. Det finns goda möjligheter för Stockholms stad och alla stockholmare att ta ett stort klimatansvar. Vårt mål är att utsläppen ska sänkas till 2,0 ton koldioxidkvivalenter per invånare och år till 2015. Ett delmål är att stockholmarnas koldioxidutsläpp från konsumtion och resor utanför staden ska minska. För att uppnå dessa mål krävs många framtidsinriktade beslut.

Vi anser att Stockholm ska vara helt fritt från fossila bränslen i transporter och energianvändning år 2030. Biltrafiken måste minska och fler resor göras med kollektivtrafik. Nya fordon ska vara energieffektiva och drivas med förnybara bränslen.

Idag kommer en del av fjärrvärmerna i Stockholm från koleldning som ger höga koldioxidutsläpp. Stadens fjärrvärme levereras av Fortum, där Stockholm är delägare. Vi menar att Fortum Värme AB skyndsamt ska fasa ut användningen av fossila bränslen och under innevarande mandatperiod starta det biobränsleeldade kraftvärmeverket i Värtaverket.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

Slutrapportering av klimatinvesteringsprogram 2006-2010 godkänns, bilaga.

Stockholm den 23 februari 2011

På kommunstyrelsens vägnar:
STEN NORDIN

Per Ankersjö

Kerstin Tillkvist

Särskilt uttalande gjordes av *Carin Jämtin*, *Roger Mogert* och *Tomas Rudin* (alla S) med hänvisning till det särskilda uttalandet av (S) i borgarrådsberedningen.

Särskilt uttalande gjordes av *Emilia Hagberg* och *Stefan Nilsson* (båda MP) med hänvisning till det särskilda uttalandet av (MP) i borgarrådsberedningen.

Särskilt uttalande gjordes av *Ann-Margarethe Livh* (V) enligt följande.

Slutrapporten visar att den här typen av investeringsstöd fungerar bra och är en bland många åtgärder som bidrar till att minska utsläppen nu och i framtiden. Tyvärr går vi in i ytterligare en mandatperiod där risken är stor för att miljöarbetet blir eftersatt och att Stockholms stad inte lever upp till sina åtaganden. Den moderatledda majoriteten uppvisar litet intresse för miljöarbetet, i synnerhet när det gäller trafikfrågor, bland annat genom sitt envetna krav på att bygga förbifart Stockholm och genom andra stora vägprojekt som kommer att generera växthusgasutsläpp. Detta istället för att satsa på, och bygga ut kollektivtrafiken.

Stockholm ska omgående använda sig av den ändrade lagstiftningen om miljözoner även för personbilar, och skärpa kraven i miljözon för tung trafik. Vi vill att man påbörjar arbetet med att göra Stockholms innerstad bilfri.

Bilfri innebär att infartstrafik och genomfartstrafik förbjuds, men boende i innerstaden med bil kommer fortsatt kunna använda sina bilar. Transporter, budbilar, utryckningsfordon, färdtjänst, buss och taxi omfattas inte av förbudet. Infartsparkeringar med smidig övergång till kollektivtrafik ska locka bilister att ställa bilen på halva resan.

Säkra cykelvägar och cykelparkeringar och väl fungerande och attraktiv kollektivtrafik ska locka människor att ställa bilen hemma eller inte äga bil. Alla stockholmare ska på sikt erbjudas medlemskap i bilpooler där alla bilar är miljöbilar.

Vi vill att man höjer och justera trängselavgifterna så att de uppfyller sitt syfte – att begränsa trängseln på vägnätet. Intäkterna ska gå till att bygga ut och förbättra kollektivtrafiken i hela Stockholms län. Vi vill också införa trängselavgifter på Essingeleden. Vi säger nej till att bygga Förbifart Stockholm och satsar på att bygga ut kollektivtrafiken.

ÄRENDET

Riksdagen har totalt avsatt drygt 1,8 miljarder kronor till stöd för klimatinvesteringsprogram, Klimp. Syftet med Klimp är att stimulera kommuner, företag och andra aktörer att göra långsiktiga investeringar som minskar miljöbelastningen samt att uppmuntra lokalt engagemang och lokala initiativ. Klimp är ett verktyg för att nå det svenska klimatmålet som det formulerades i den svenska klimatstrategin 2002. Det sker genom åtgärder som minskar utsläppen av växthusgaser, stärker det lokala klimatarbetet och skapar förutsättningar för att kunskap sprids om hur klimatutmaningen effektivt kan hanteras.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 24 januari 2011 har i huvudsak följande lydelse.

Ärendet

Staden sökte i oktober 2005 genom klimatinvesteringsprogrammet stöd till planerade eller tänkbara åtgärder, för projektperioden 2006-2009, som var strategiskt viktiga för att uppnå målen i Miljöprogrammet och i Handlingsprogram mot växthusgaser, men ej bedömdes kunna genomföras utan stödfinansiering. Sammantaget rörde det sig om fyra åtgärder med beröringspunkter inom miljöprogramsområdena Miljöeffektiva transporter, Hållbar energianvändning och Miljöeffektiv avfallshantering.

Ansökan om stöd till klimatinvesteringsprogram utgjorde främst en fördjupning och komplettering av dåvarande Handlingsprogram mot växthusgaser. Fördjupningen bestod av redovisningar av olika faktorer som påverkar de lokala utsläppen av växthusgaser och olika styrmedel i det lokala klimatarbetet. Handlingsprogrammet var främst fokuserat på utsläppen av koldioxid. I klimatinvesteringsprogrammet belyses även utsläppen av andra växthusgaser. Ansökan låg också i linje med stadens dåvarande Miljöprogram.

Den 3 maj 2006 beviljades Stockholms stad 6 871 244 kr inkl administration till ett klimatinvesteringsprogram för följande fyra åtgärder:

- Minskade metanutsläpp från biogasproduktion. Stockholm Vatten AB
- Fjärrvärmeanslutning del av Abrahamsberg, Fortum Värme samägt med Stockholms stad
- Installation av värmeåtervinning, AB Svenska Bostäder
- Informationskampanj för minskad el och oljeanvändning, Miljöförvaltningen

I samma beslut avslogs följande fyra åtgärder.

- Snölager för fjärrkylproduktion, Fortum Värme samägt med Stockholms stad

- Lokalt fjärrvärmenät i Nockeby, Forum Värme samägt med Stockholms stad
- Fjärrvärmeanslutning av små anläggningar, Fortum Värme samägt med Stockholms stad
- Vetenskaplig uppföljning, Stadsledningskontoret och KTH

Ekonomisk sammanställning

Nedan följer sammanställning av kostnader och utfall av alla åtgärder inkl administration enligt slutrapporterna.

<i>Nr Åtgärd</i>	Total investeringskostnad (kr)	Miljörelaterad investeringskostnad (kr)	<i>Begärt bidrag (kr)</i>	<i>Beslutat bidrag (kr)</i>
1B Minskade metanutsläpp från biogasproduktion, Stockholm Vatten VA AB	11 442 363	11 442 363	1 935 000	1 935 000
5B Fjärrvärmeanslutning av del av Abrahamsberg, Fortum Värme samägt med Stockholms stad	41 212 716	41 212 716	3 975 000	3 975 000
6B Installation av värmeåtervinning i Husby, Svenska Bostäder AB AVBRÖTS	0	0	0	0
7B Informationskampanj för minskad el- och oljeanvändning, Miljöförvaltningen	1 080 674	1 080 674	550 000	540 337
Administration, Stadsledningskontoret	1 364 626	1 364 626	194 044	194 044
SUMMA	55 100 379	55 100 379	6 654 044	6 644 381

(Beviljade medel är beräknade på den miljörelaterade investeringen)

Då man startade upp det övergripande Järvalyftet ansåg Svenska Bostäder att Klimp-åtgärden inte passade in i Järvalyftets form då det omfattade en total upprustning av hela Järva.

Den totala investeringen för de beviljade åtgärderna var vid ansökningstillfället 35 505 000 kr spritt över fyra år och på tre bolag och en förvaltning. Resultatet blev 53 735 753 kr och beror bland annat på driftsättnings problem och förseningar som

medförde ökade kostnader.

Vid inlämnande av slutrapport begärde staden summan 6 654 044 kr av Naturvårdsverket. Den 5 juni 2010 slutreglerade Naturvårdsverket summan till 6 644 381 kr. Skillnaden består i att informationsåtgärden 7B redovisat lägre kostnader i sin rapportering.

Utsläpp av koldioxid före och efter investering

Åtgärderna har uppnått sina miljömål och andra effektmål. Nedan redovisas utsläpp av koldioxid.

Total effekt från Klimpprogrammet i Stockholms stad 2006 - 2009

		Minskade utsläpp av växthusgaser [ton CO ₂]	
Nr	Projekt	Projektsökan	Utfall
1B	Minskade metanutsläpp från biogasproduktion	- 3 150	- 4 116
5B	Fjärrvärmeanslutning del av Abrahamsberg	- 4 399,2	- 3 723,4
7B	Informationskampanj för minskad el- och oljeanvändning (infoprojekt)	-	-

En negativ siffra innebär att utsläppen totalt sett minskat efter projektets genomförande.

Åtgärdernas klimateffekt och pådrivande roll

Åtgärderna har uppnått sina miljömål och andra effektmål. Generellt sätt kommer åtgärdernas effekt bestå långsiktigt. Vidare anser Naturvårdsverket att en åtgärd är särskilt framgångsrik och är föreslagen som ett gott exempel. Denna är åtgärd 1B Minskad metanutsläpp från biogasproduktion.

Programmet har ingått i strategin att minska stadens utsläpp av växthusgaser, vilket stödjer stadens långsiktiga mål om en fossilbränslefri stad till år 2050. Programmet har haft och har fortfarande en betydelse för den fortsatta utbyggnaden av fjärrvärme. Erfarenheterna från programmet har en betydelse som underlag för politiska beslut om kommande handlingsprogram.

Uppföljning och utvärdering av åtgärderna

Kommunstyrelsen har ett övergripande ansvar för uppföljning av stadens miljö- och klimatrelaterade åtgärder. Genomförandet av åtgärder som minskar utsläppen av växthusgaser är en del i arbetet för att nå stadens långsiktiga mål. Klimp-åtgärderna har

också betydelse för att nå målen i stadens miljöprogram.

Spridning av resultat

Åtgärd 1B Minskade metanutsläpp från biogasproduktion

Stockholm Vatten deltar i nätverk för biogasproducenter och har också täta kontakter med kollegor i branschen. Genom dessa har driftserfarenheter av termisk oxidation som en teknik att minska metanutsläppen från biogasproduktionen kunnat spridas. Flera anläggningar installeras nu också runt om i Sverige och Tyskland.

Åtgärd 5B Fjärrvärmeanslutning del av Abrahamsberg

Kunskap om projektet har spridits via direktutskick i området, samt information i lokaltidningar och internt på Fortum Värme.

Åtgärd 7B Informationskampanj för minskad el- och oljeanvändning

Syfte att med åtgärden var att påverka människor att spara energi eller byta bort ett ur miljösynpunkt sämre alternativ. Miljöförvaltningen bjöd in till seminarier och sände ut faktablad till fastighetsägarna vid upprepade tillfällen. Dessa ska leda till förändrad uppfattning om vad miljöeffektiv uppvärmning är.

Administration

Stadsledningskontorets Klimp-samordnare har vid två tillfällen (juni 2007 och juni 2008) sammankallat ansvariga åtgärdsägare till en "Klimp-dag", där åtgärdsägarna tagit del av varandras åtgärder, t.ex. om vilka problem som de brottades med och hur de har löst dem. Syftet har varit att sprida information och resultat om åtgärderna, sprida kunskap samt skapa en arena där åtgärdsägarna kunde stödja varandra.

Pågående klimatinvesteringsprogram

Det pågående programmet, Klimp 2007-2010 beviljades den 23 maj 2007 37,1 mnkr för sex åtgärder. Dessa åtgärder ska slutrapportera senast 22 maj 2011. Det sista programmet, Klimp 2008-2012 beviljades den 14 maj 2008 29,6 mnkr för åtta åtgärder och dessa ska slutrapporteras senast den 13 maj 2012.

Alla åtgärder slutrapporterar till Klimp-samordnaren på stadsledningskontoret. Efter slutrapportering har stadsledningskontoret tre månader på sig att sammanställa en slutrapport till Naturvårdsverket med kopia till länsstyrelsen.

Ärendets beredning

Ärendet är berett av stadsledningskontorets stab.

Stadsledningskontorets synpunkter och förslag

Staden sökte i oktober 2005 16,5 mnkr för åtta åtgärder ur regeringens klimatinvesteringsprogram och blev i juni 2006 tilldelade 6,8 mnkr för fyra åtgärder. Svenska Bostäders åtgärd 6B Installation av värmeåtervinning i Husby genomfördes ej och staden begärde vid inlämnade av slutrapport till Naturvårdsverket summan 6 654 044 kr. Naturvårdsverket slutreglerade summan till 6 644 381 kr.

Stadsledningskontoret konstaterar att genomförandet av Klimp-programmet i följt de ursprungliga planerna med hänsyn taget till nedlagd åtgärd. Klimp-programmet har både uppnått och i en åtgärd överträffat mål som sattes upp i ansökan.

Stadsledningskontoret föreslår kommunstyrelsen att godkänna redovisning och slutrapportering av klimatinvesteringsprogram 2006-2009, dnr 432-3659/2005.